

1 (Sem-1/FYUGP) SAN 41 MJ

2025

SANSKRIT

(Major)

Paper : SAN4100104

(Classical Sanskrit Literature)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks
for the questions.

Answer either in Sanskrit or in English.

UNIT—I

(Introduction to Classical Sanskrit Literature)

(Marks : 15)

1. Answer the following questions in brief : 1×3=3

अधस्तनानां प्रश्नानां लघूत्तराणि प्रदेयानि—

(a) Give an example of an epic in Sanskrit
literature.

संस्कृतसाहित्ये उपलभ्यमानस्य एकस्य महाकाव्यस्य उदाहरणं
ददातु।

(2)

(3)

UNIT—II

(Rāmāyaṇa)

(Marks : 15)

- (b) How many Mahāpurāṇas are there?
कति संख्यकानि महापुराणानि सन्ति?
- (c) Who is the author of the *Raghuvamśam*?
'रघुवंशम्' इत्यस्य रचकः कः?
2. Answer any one of the following questions : 2
अधोलिखितयोः प्रश्नयोः एकस्य उत्तरं प्रदेयम्—
- (a) Write the development stages of the *Mahābhārata*.
महाभारतस्य विकासस्तराणां नामानि लिख्यताम्।
- (b) What is बृहत्त्रयी?
किं नाम बृहत्त्रयी?
3. Answer any one of the following questions : 10
अधोलिखितेषु एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लेखनीयम्—
- (a) Write an introductory note on the *Rāmāyaṇa*.
रामायणमवलम्ब्य परिचयात्मकं प्रबन्धमेकं प्रस्तूयताम्।
- (b) Give an introduction on the *Sāttvika Purāṇas*.
सात्त्विकपुराणानां परिचयं प्रदेयम्।
- (c) Write a short note on the *Pañcamahākāvya*.
पञ्चमहाकाव्यमवलम्ब्य लघुलेखमेकं लेखनीयम्।

4. Explain any one of the following : 5
अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य व्याख्या करणीया—
- (a) अयं स कालः सम्प्राप्तः समयोऽद्य जलागमः।
सम्पश्य त्वं नभो मेघैः संवृतं गिरिसंनिभैः ॥
- (b) स तु संज्ञामुपागम्य मुहूर्तान्मतिमान् नृपः।
मनःस्थामपि वैदेहीं चिन्तयामास राववः ॥
5. Answer any one of the following questions : 10
अधोलिखितयोः एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लेखनीयम्—
- (a) “नवमासधृतं गर्भं भास्करस्य गर्भास्तभिः।”
Write the significance of this statement.
अस्य वाक्यस्य तात्पर्यं विशदीक्रियताम्।
- (b) “शरदीं रजनीं चैव दृष्ट्वा ज्योत्स्नानुलेपनाम्।”
Describe the Autumn season as per the
'किष्किन्धाकाण्ड' of the *Rāmāyaṇa*.
रामायणस्य किष्किन्धाकाण्डानुसारं शरदकालस्य वर्णनम्
आलोच्यताम्।

(4)

UNIT—III

(Mahābhārata)

(Marks : 15)

6. Answer the following questions in brief : 1×3=3

अधोलिखितानां प्रश्नानां लघूत्तराणि प्रदेयानि—

(a) In which Chapter of the Mahābhārata 'धृतराष्ट्र-विदुरसंवाद' is found?
महाभारतस्य कस्मिन् अध्याये 'धृतराष्ट्र-विदुरसंवाद' प्राप्यते?

(b) "अब्रवीद् धृतराष्ट्राय द्वाःस्थ मां प्रतिवेदय।"
Who is the speaker of this statement?
कस्य वाक्यमिदम्?

(c) "प्रियां भार्यां सम्मतां पाण्डवानाम्"
Who is भार्या referred to here?
अस्मिन् प्रसङ्गे भार्या का?

7. (a) "विदुरं द्रष्टुमिच्छामि"

Who is विदुरः?

विदुरः कः?

Or / अथवा

(b) "व्याघ्रान् मृगः कोपयसेऽतिवेलम्।"

What is the significance of this statement?

अस्य वाक्यस्य तात्पर्यं किम्?

26A/202

(Continued)

(5)

8. Explain any two of the following : 5×2=10

अधोलिखितेषु द्वयोः व्याख्या कार्या—

(a) विदुरोऽयमनुप्राप्तो राजेन्द्र तव शासनात्।
द्रुष्टुमिच्छति ते पादौ किं करोतु प्रशाधिमाम्॥

(b) अभियुक्तं बलवता दुर्बलं हीनसाधनम्।
हतस्वं कामिनं चोरमाविशन्ति प्रजागराः॥

(c) आशीविषास्ते शिरसि पूर्णकोपा महाविषाः।
मा कोपिष्ठाः सुमन्दात्मन् मा गमस्त्वं यमक्षयम्॥

(d) नारुन्तुदः स्यान्न नृशंसवादी
न हीनतः परमभ्याददीत।
ययास्य वाचा पर उद्विजेत
न तां वदेषुषतीं पापलोक्याम्॥

UNIT—IV

(Nītiśatakam)

(Marks : 15)

9. Answer the following questions in brief : 1×2=2

अधस्तनयो प्रश्नयोः लघूत्तराणि प्रदेयानि—

(a) Who is the author of the 'नीतिशतकम्'?
नीतिशतकस्य प्रणेतारः कः?

26A/202

(Turn Over)

(6)

(b) Who is the person even Brahmā unable to satisfy?

क एषः जनः यं ब्रह्माऽपि न प्रसादयितुं शक्नोति?

10. Answer any four of the following questions : 2×4=8

अधोलिखितेषु केषाञ्चन चतुर्णां उत्तराणि प्रदेयानि—

(a) Fill in the blanks :

रिक्तः स्थानानि पूरयत—

बोद्धारो _____ मत्सरग्रस्ताः प्रभवः _____ ।
_____ श्चान्ये _____ सुभाषितम् ॥

(b) “विवेकभ्रष्टानां भवति”

What will happen of a विवेकभ्रष्ट?

विवेकभ्रष्टस्य किं भवति?

(c) “सर्वस्यौषधिमस्ति शास्त्रविहितं मूर्खस्य नास्त्यौषधम्।”

Elucidate the idea contain in the statement.

अस्य वाक्यस्य तात्पर्यं विशदीक्रियताम्।

(d) “परमं पशूनाम्”

Who will be a पशुः?

पशुः को भवितुमर्हति?

(e) “मनुष्यरूपेण मृगाश्चरन्ति”

Who is the person roaming like a deer?

मृगरूपेण कः मनुष्यः भ्रमति?

26A/202

(Continued)

(7)

(f) “क्षीयन्ते खलु भूषणानि”

Explain the भूषणानि referred to here?

अस्मिन् प्रसङ्गे उल्लिखितानां भूषणानां व्याख्या विधेया।

11. Translate any one of the following : 5

अधस्तनयोः एकस्य अनुवादः कार्यः —

(a) वरं पर्वतदुर्गेषु भ्रान्तं वनचरैः सह।
न मूर्खजनसम्पर्कः सुरेन्द्रभवनेष्वपि ॥

(b) कुसुमस्तवकस्येव द्वयी वृत्तिर्मनस्विनः।
मूर्ध्नि वा सर्वलोकस्य शीर्यते वन एव वा ॥

26A—1000/202

1 (Sem-1/FYUGP) SAN 41 MJ